Србобранъ излази четвртковъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште познати скупительи и уредничство (леба ска улица, у кући брої 882.).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатне цене: аустр. в. р.
на три месеца . . . . 2 ф.50.
на по године . . . . . 5 ф.
на годину . . . . . 10 ф.
За огласе плаћа се за оно место, кое еданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 7 новчића, и сваки путъ по 36 новч. штемпларине.

Год. II. У Новомъ Саду, уведелю 15. априла 1862. Брой 30.

НОВИ САДЪ, 14 апр.

Беседа Палмерстонова о талиянском питаню, кою смо у предпоследнѣм брою овога листа саобштили, угала е у дипломатскимъ круговима яко у очи, и, као што се очекивати могло, породила е кодъ талиянске владе уверенѣ, да ће се римско питанѣ скоримъ повольно рѣшити.

Савезъ између Аустрие, Енглеске и Турске коису новине биле огласиле садсе у Цариграду пориче, али цариградско известие чини нам се да ће бити безъ основа, тимъ више, што садъ доброизвештени „Фатерл." явля: да се у Француской свойски ради о томе, да се искренъ савезъ између нѣ, Русие и Пруске утврди. Ако се ово обистини, онда се не само у истоку и Талиянской, него у целой Европи промене могу догодити.

Съ црногорске границе нема никаквих новихъ гласова; по свой прилици хоће Омер-паша да покуша, ако би се мирнимъ путемъ съ Црномъ Горомъ и Херцеговиномъ споразумети и намирити могао; ер. оружиемъ, као што се уверио, ние тако лако Црну Гору умирити.

Србска правна академия и народно позориште.

Подъ овимъ насловомъ изашао е у Срб. Дневнику чланакъ одъ г. д-ра Милетића, кои у интересу обштегъ нашегъ народногъ напредка овде у цѣлости саобштавамо:

— — — Да е просвета главно условие среће, благостаня и свеколикогъ материялногъ и моралногъ напредка, то е обште увиђена и припозната истина. А пошто е природа люде у различне народе уврстила и свакомъ народу по унутрашнѣмъ саставу, споляшньимъ околностима и историскомъ развитку особени характеръ и особени позивъ у току усавршаваня людскогъ дала, то и просвета само онда на срећу и напредак народа едногъ служити може, ако се са животом нѣговимъ сроди, на свойства и характеръ народа наслони и гласомъ онимъ къ срцу и уму сународника проговори, коимъ самъ народ говори. И ово е обште увиђена истина, и ми видимо, да су сви просвећени или просвећеню тежећи народи одъ оно доба велике кораке учинили, одъ кадъ су збацивши са просветни заведеня окове туђегъ езика, на свом езику свеколике струке изображеня людскогъ развияти почели.

И наши предци увидили су давно потребу просвете; шта више история ће прелазакъ Србаля са оне стране овамо, кои е нашъ народъ у колевци своіой яко ослабио, само тако достойно оправдати, ако узможе засведочити, да смо се ми кое больимъ условияма грађанскогъ живота, кое суседствомъ и саобраштаемъ са изображениимъ народима користили, да умну снагу народа дигнемо, и да рану душевну приправимо, за ону браћу нашу, коіой іоштъ ние дано, да на полю изображеня и просвете радити може.

У овомъ лежи главни значай нашегъ овостраногъ живота народногъ и главни позив за праву будућкость нашу. Съ ове е стране многа зрака просвете синула у новорођени животъ наше ослобођене оностране браће, коя съ нама имаю заеднички задатакъ у припреми просвете за осталу іошъ ядну и несретну браћу нашу.

Просвета е многострична и по том многострични заведеня треба.

Овде нећемо обширно разводити систему свию просветни заведеня, ньиовъ унутрашньи саставъ и међусобни одношай. У заведеньима сретнии народа имамо читаву справу изображеня предъ очима.

Одъ основни народни школа до свеучилишта и академия учени друштва велика е скала ти заведеня.

Ми іошъ нисмо у станю на вршакъ просветни заведеня попети се; немамо ни душевни, а камо ли материялни средства за то; но морамо ићи напредъ и баръ оно постићи трудити се, што намъ е од прве потребе, и зашто средства набавити можемо, ако озбильно узхтемо.

Народни школа имамо, и ако не свуда у оной мери, у коіой би се могло, ипакъ то е стварь поедини обштина, а дужность е народа на свомъ конгресу организамъ имъ изедначити и управу имъ пределну и средоточну определити.

Одъ средньи учевни заведеня потребне су намъ препарандие за изученѣ учителя, економиске, реалне и трговачке школе ради припреме поедини грађански станова за грађански животъ, и гимназие за припрему младића, кои се или у светскомъ или духовномъ реду на вишу науку одати теже.

Препарандия немамо доста и добро уређени; но ту ће више добре волѣ и прилике саветованя на конгресу, него особеногъ наореваня требати, да се све у редъ доведе. Неки фондъ за то већъ постои; народни е фонд природни подпомагатель за оснивaня таки заведеня, а и иначе заведеня су ова тако очевидна и прека потреба, да ние сумняти, да ће се без велики нови жртва основати моћи. Оснивaнѣ економиски, реални и трговачки школа спада у круг поедини већи обштина: у Новом Саду, Сомбору, Кикинди, Вел. Бечкереку, Вршцу, Панчеву, Митровици, Руми итд. — по природи пречи потреба ньиови у овомъ обзиру; и могу се по характеру предмета свои и у задрузи са иноплеменицима са сразмернoмъ гаранциомъ у пределномъ езику основати.

Гимназия имамо засадъ две: карловачку и новосадску, одъ кои друга засадъ због оскудице средства као полугимназия постои. И дистриктъ кикиндски решио е у Кикинди гимназию подићи. Овай брой био би за саданѣ време и потребе доволянъ. Бачка, Сремъ и Банатъ имали би свако по едну гимназию.

Одъ виши заведеня имамо богословия, кое би само болѣ уредити требало, а средства за ньи има у клирикалномъ народномъ фонду довольно. За ова заведеня треба намъ више умне, него материялне помоћи.

Одъ други виши заведеня нека неможемо због оскудице како умни тако и материялни средства основати, као што су науке медичке и политехника, а ние баш ни прека потреба за народна заведеня овакова, пошто су ове науке више обште-грађанске, и нису у тешнѣмъ саюзу са народнимъ и народно-политичнимъ животомъ. За те струке довольно е, да има за оскудне даровите младиће србски стипендия, да те науке и србскимъ синовима приступачне буду; а таки стипендия имамо прилично.

Но долазимо на две гране више просвете, за кое заведеня немамо и кое су намъ особито при препорођеню нашегъ политичногъ живота врло потребне, а коих подиванѣ превазилази силе едне обштине, да и сами дистрикта, и само помоћу целогъ народа подићи се могу.

То су науке философиске и правне.

Факултетъ философиски, у кои науке филологиско-класичке, историске и у ужем смислу философиске спадаю, имаю важность како за литературу, тако и за гимназие народа едногъ. Да су ове науке нужне за младиће, кои се или исключиво, или успоредъ са литературомъ бавити желе, очевидно е; и ако такови младићи и узгредъ, поредъ православни наука, по еданъ или други предметъ овог факултета слушаю — као што е у Аустрии и прописано — опетъ е велики добитъ како за стручно православно изображенѣ ньихово, тако и за литературу; професори пакъ гимназия овде исключиво преправу за свое званѣ добиваю.

А кадъ овай факултетъ има толику важность за литературу и за гимназие народне, то е очевидно, да ние равнодушно, на комъ се езику предмети предаю. Већъ езика дакле ради мора народни характеръ имати; а и сами предмети, особито филологиско-историски имали би на србскомъ филологискомъ факултету поредъ обштегъ и особено становиште: славенско-србско.

Што се државоправни наука тиче, то већ политичне околности показую потребу факултета, у комъ би се ове науке на србском езику предавале.

Ми се заузимамо за то, да намъ езикъ и политичну важность у обштинама, жупанияма и у едной народно политичной области у администрации и судовима добие, као што е страномъ већъ у едной жупании србской, едномъ знаменитомъ србскомъ дистрикту, и у трима варошима као званичанъ уведенъ.

Већъ збогъ тога дакле нужно намъ е имати православно заведенѣ, у комъ ће се нараштай нашъ преправити, да на свом матернѣмъ езику дужность явногъ звания одправляти може; ер имамо довольно искуства, да свакомъ Србину не помаже, да е Србинъ, па да на свомъ езику безъ тегобе може радити у стварима, кое е на другомъ езику не само досадъ у званичномъ животу, него и у школи извикао. Осим тога и наука се много лакше свати и научи на свомъ, него на туђемъ езику. Као што политични народни живот тек онда важность, снагу и виши развитакъ свой добие, кадъ народни езикъ политичне важности има, тако и политична важность езика мора корена и основа свогъ имати у предаваню државно-политични наука на народномъ езику. И самъ развитакъ књижевности наше на полю државно-политичномъ ние могућанъ, или е баръ здраво отештанъ, ако немамо поредъ политичне важности езика такође и факултета православногъ на свомъ езику.

Гимназие саме губиле би свою вредность за насъ, кадъ неби православногъ факултета имали; ер пошто се на другимъ факултетима предмети у другимъ езицима предаю, то би наше гимназие или морале престати характер србски имати, или би у ньима науке свршивали само они, кои духовни чинъ предъ очима имаю, а остали, и то кои су у месту гимназие или оскудни, найдалѣ би само полугимназию кодъ насъ свршивали, па после зарание старали се, да се у другимъ гимназияма у езику туђегъ православногъ факултета онако извешће, као што е то за слушанѣ виши наука на туђемъ езику потребно.

Овде би се пребацити могло, да би баш прилика, да србски младићи православне и по-

литичне науке на своме језику свршити могу, уштрба имъ у томъ навела, што не би оне способности у државномъ језику и пословању у томъ језику имали, коя е за више политично положенѣ потребно. Но та е брига неоснована. Єдно, и државни језикъ учио би се већъ у гимназияма нашимъ; друго, потреба и народногъ и државногъ језика учиниће, да ће наши сународници и изученѣ свои синова тако удесити, да кою одъ многи година науке и на другомъ месту, где се државномъ језику извикнути могу, проведу, као што ће иноплеменици, кои су међу нама, принуђени бити, кою годину у нашимъ заведењима пробавити; найпосле треба се за свое народне потребе и за већи брой сународника постарати — за вишимъ чимъ тежећи наћи ће и сами прилике и начина и у самомъ србском заведеню за више државно положенѣ изобразити се.

Гимназия, философски и правословни факултетъ сачиняваю заведенѣ, кое се у Угарской међу државнимъ институтима правномъ академиомъ називало, пошто су правне науке вршакъ истогъ заведеня чиниле, и такове академие и садъ у Угарской постое.

Одъ правни академия разликую се учене академие, или академие учени друштва, кое су скупъ цвета интелигенције сваке струке у єдно друштво, да међусобнимъ сложенимъ умнимъ силама за развитакъ наука и вештина оно учине, што поедине усамлѣне силе нису учинити кадре, и коя друштва и материялног фонда за подпомаганѣ како литературе, наука и вештина, тако и сами књижевника имаю. Овака е академия као неки ареопагъ у републики наука и вештина, и само ихъ сретнии и напредни народи имаю; а кодъ насъ може се изъ далека клица тога положити у институту Матице Србске, кадъ се у њой и књижевни одсекъ заведе.

За насъ е засадъ правна академия и могућа и нужна.

(Свршће се.)

„Уњгар. Нахр." одъ свое стране не престаю бранити „споразумлѣнѣ"; под насловомъ „Пасивни одпоръ у Угарской" доноси званични лист у главноме ово:

„Активанъ одпоръ одъ 1861. променѣнъ е у пасиванъ. Уместо да учествуе и да ради за успостановлѣнѣ уставничкогъ станя, земља се на жалость! држи данасъ пасивно. Изабране муниципалне власти воледе су полѣ дѣлателности напустити, него постоянно на нѣму остати и на часак навали нужде попустити. Срећомъ нашло се іошъ толико разумни люди у земльи, да сами узму узду управе, а да е не оставе — туђимъ чиновницима. Али подвизо ови мужева реко би да ће се као о стену разбити о укоченъ непокретъ землѣ. Нигди се не устрояваю жупаниски одбори, кои би влади помогли, да се дѣло и цѣлъ данашнѣ провиворие постигне, т. е. да се земља придобие за нужну ревизию закона од 1848. Да се просто ради о шиляню у райхсратъ, онда би се одпоръ дао разуметь. Али о томе ние реч. Ако се не варамо, жели се просто само придобити већина, коя постояно жели измиренѣ, и коя немогућность фактичкогъ успостановлѣня законодавства одъ 1848. увиђа, — коя е спремна на овимъ законима толико прегледати колико е нужно, и повратити свеву са заступнившвом наследни држава, коя би се єдномъ речи, не жртвуюћи начело правногъ континуитета, примила разумне политике и консолидираня аустриске монархие. Имамо уверенѣ, да райхсрата за Угарску као и да нема, ако се само друга политична комбинация у сагласию с нашим заступништвом пронаће, како да се укупно заступништво државе успостанови. Не веруемо дакле поредъ свию декламация „Донауцайтунга", да се и само Шмерлингово министерство овогъ райхсратскогъ заступништва, кое се за Угарску непрактично показуе, постояно држи. Кадъ би дакле какавъ велики родолюбъ, за кимъ читава земља стои, цару рекао: Ваше Величество! Ми желимо законе одъ 1848. прегледати, желимо опетъ стару државну свезу с Аустриомъ, желимо, не напуштаюћи наше самосталности, укупно заступништво повратити, тада држимо да би царъ — уверенъ да ће велико дѣло успостановлѣня устава за рукомъ поћи — одма земальски сабор сазвао, и круну светога Стефана на главу метнуо.

О Краковскимъ немирима стижу „Вин. Цтг." ове обширне вести:

На ускрсъ о свршетку службе наеданпут съ великомъ викомъ удесе млади люди и жене, понайвише просте класе, революционарну песму: „Боже цо с Польске," на кое многобройно скуплѣни люди од бољи класа, дубоко сажалеваюћи ову одъ безсавестни бунция наручену црквену демонстрацию, онай час на врата навалише. У исто доба неки младићи стадоше заедати два цивилна стражара у цркви, почеше гурати ихъ, а при изласку изъ цркве бацише се на едногъ каменомъ, на што се овай докопа нападача, те га помоћу патроле, коя е баш тада прошла, одведе у полицию. Будући да е одма светина — њихъ неколико стотина глава — съ виком навалила, буде замолѣна главна стража за помоћь. Ова пошлѣ 8 момака, ал' ти се и на њихъ одъ свию страна почеше бацати каменѣмъ. Кадъ еданъ патролция би згоћенъ каменомъ у лице, командуюћи стражмештаръ заповеди пуцати у ваздух Нико низ рана довао, само што е, докъ су се солдати бранили против нагрнувше светине, неки помоћникъ штампарие баіонетомъ олако ранѣнъ.

Одма, чимъ се пуцань чуо, поява се председникъ полицайне дирекције на месту, те е едва е съ некимъ грађанима могао наговорити светину да се разиђе, на што се одма и патрола, коя се доцние поумножила уклони. Могло е лако бити горег покора, еръ е светина била ракиомъ поизопияна и на буну склонѣна. Власти употребише све нужне мере, да се друга два дана не продужи нередъ, и тако после прође све на миру. Дотичне власти судиће кривцима.

„Вандереръ" коментира депешу о битки кодъ Коринта овимъ речма:

Известие, кое е — да мимогредъ приметимо — изъ унионистичкогъ извора проистекло, вели, да е одъ савезне войске 20,000, а одъ Сецесиониста 35,000 момака пало. Ако представимо себи найкрвавие боеве новога времена, то ни найвећи сударъ много силние войске не би по брою могао показати веће губитке. Али овде можемо узети, да е по еданъ одъ оба противника, кои се сукобише на южной граници одъ Тенесее едва могао имати 80,000 момака. Такође споминѣ депеша одсудне користи, кое испрва сецесионисте имаше, док их савезна войска, знатно поумножена, не принуди да се натрагъ повуку. У исто доба веле, да е мисипски отокъ бр. 10. пао у руке униониста, те да е у слѣдству тога, што се непријатель до Коринта повукао, Тенесея остала посве чиста. Изъ ови факта свакояко би се заключило на одсудни губитакъ на югъ. Сваки узалуданъ нападай юга носи характеръ великога губитка, кои се неда надокнадити. На могућность далѣга пописа за оружѣ способнихъ у државама: Луизиани, Мисисипи и Алабами ние више ни мислити, а са ономъ кодъ Коринта усредоточеномъ войскомъ послато е непријателю на сусретъ што се найболѣ имало. Надати се такође, да савезничка войска, ако имъ победа ние била подпуна неће пропустити, да брзо надокнадивши свою снагу учини юришъ на утврђенъ станъ свога противника, кои е физично и морално ослабио.

Коринтъ има велико стратегично значенѣ, у њему е средоточие одъ запада водећи путова у Чарлстаунъ (Charlestown) на истоку, Мобил и Ню-Орлеанъ на югу и Мемфисъ на западу, лежи на бреговитомъ земльишту, кое околиномъ доминира, и по свима достовернимъ известиама яко е утврђенъ. Премда е одъ Ню-Орлеана одъ прилике 300 миля удалѣнъ, ипакъ е Сецесионистама нужно имати га, ако желе да са сѣвера осуете нападай поглавите вароши Луизиане. Само се по себи разуме, да би се операције одъ стране савезничке флоте на Мисисипи битно подпомогле и ускориле. А ни самъ Ню-Орлеанъ ние така варошь, да би се на нѣзину предаю рачунати могло. Поделенѣ ијено на француски и американски край — измешано становништво — то све не дае югу никакву надежду. Пође л' унионистама за рукомъ да непријателя за неколико неделя изъ нѣговогъ чврстогъ положаја истисну — а то се, као што стигавша депеша гласи, досадъ ние догодило, онда е можно далѣ к югу продрети, безъ да би войска трпила уштрбъ здравля. Походъ у лето, съ обзиромъ на климатичне шкодљивости, био би скопчанъ съ неизбежнимъ тегобама.

ДОПИСИ.

* Пешта, 11. априла. Овде се одъ некогъ времена гласови почеше разносити, да ће се за кратко време угарски саборъ сазвати. Би ли тай саборъ сачинявали чланови последнѣгъ распуштеног сабора, или би се нови непосредни избори на тай конацъ чинили, то е неизвѣстно. Многи мисле, да садашнѣ путованѣ г. кр. намѣстника грофа Палфия по Угарской съ тимъ предметом у некой свези стои, коіомъ ће се приликомъ найпоуздание и найлакше моћи искусити мишленѣ главниихъ мужева свию народности. Да ли су ова умствованя основана или нису, то ће текъ време моћи показати. Међутимъ то стои, да како државно аустрийско министарство, тако и умерена мађарска странка яко ради, да се што пре до нужднег споразумлѣня дође. У томъ смислу почеше већъ и бечке министерияльне новине чланке издавати. Какви ће услови тога споразумлѣня бити; хоће ли се одступити одъ битнихъ точки, кое су у адреси послѣднѣгъ угарскогъ сабора изложене, или ће се у интересу споразумлѣня са обадве стране концесие чинити, то ће се тек дознати, кадъ се до споразумлѣня дође, кое свима мора на срцу лежати. Єдно е само, одъ чега при споминяню „споразумлѣня" зебемъ, а то е: да ли се то споразумлѣнѣ неће ценомъ войводине повратити? Да ли се неће немађарске народности браћи Мађарима на милость и немилость предати, да имъ они деле, колико за добро налазе? Да ли година 1862. за нас неће бити година одъ 1791. године?

У „Србобрану" е више пута казано „да Срби не желе имати туђу войводину;" ал' изъ тога не слѣдуе да они не желе ни свое имати.

Важни часови приближую се, часови, у коима се животъ или смрть захтеваню благовештенскогъ сабора изриче; србски ће народъ на опрезу бити и добро ће упамтити, коя му рука чашу живота, коя ли чашу смртногъ отрова пружа, па било то у Бечу, или у Пешти; на сабору, или у приватним, ал мѣродавним круговима.

Изъ Суботице нам являю, да се Стефан Стойновъ, ц. кр. окружни начелникъ, адвокат и посланикъ на србскомъ сабору после дугогъ болованя на велики петакъ у своіой 40-той години у вечность преселио. Покойногъ оплакуе удова супруга са трое малолѣтни сирочади. Онъ е био вѣранъ супругъ и приятель и добаръ отацъ. Бог да му душу прости!

* Београд, 11. апр. Ново устроенѣ централне државне управе ступа данасъ у животъ. „Попечительства" зваће се одяко „министерства." За председника у министарскомъ савѣту наименован е министаръ споляшньи дѣла г. Илия Гарашанинъ.

Войводовина.

Н. Садъ, 14. апр. Одъ неколико дана появлюю се овде многе бошнячке поридице, кое су од турска зулума овамо пребегле. Не значи човекъ, или да се на њи еди, што овдашньой публици просиченѣмъ по улицама досадни постаю, или да већма жали њину ядну судбину, што невольомъ остави-

ше своя огњишта и не знаюћи ништа радити мораю садъ просяченѣмъ животъ свой да издржаваю.

УГАРСКА.

Изъ Ерделя являю, да тамошньи Власи гомилама беже у Влашку, да не дођу у рекруте. Саси садъ мораю то да надокнаде и зато више, него обично, даю рекрута.

ТРОЕДНА КРАЉВИНА.

У горньи Карловци, 6. априла. Опет е нова неволя кукавни вашъ народъ затекла. Дочимъ е 14. о. мес. у Загребу снегъ съ кишомъ падао, било е у карловачкой околини толико снега пало, да самь я 16. о. м. у Карловацъ дошавши іошъ по кровима и на полю снега нашао, — исти овай дан по подне дувала е яка бура, а узъ ово опет е дебео снегъ падао, по ноћи се разведри, а юче т. е. 17. био е велики мразъ и ледъ, тако да е све озебло; лишће, нарочито по растови и буква, поцрнило е; жира неће ни за лекъ бити; и све остале воћке су позебле. Данасъ дођоше жалостни гласови изъ свию оближньи места, да су и виногради оштећени, сваки трс, кои е потерао, озебо е сасвимъ, и тако се бояти, да ће се у овом краю домовине наше гладъ появити, гди и онако сиромашки нашъ народъ већъ две године страда. Све карловачке горе пуне су снега, тако, да нити у половицу зиме више снега носиле нису. (Н. Н.)

АУСТРИЯ.

Г. Шмерлингъ е први предложио амнестию за кривицу штампе, а њему се односно на мађарске листове, придружио грофъ Форгачъ. Надежда е, да ће се предлогъ скоримъ цару поднети, и да ће при публикации штампарског закона пасти све парнице штампе. Збогъ тога заръ донешене апелациє остаю нерешене.

Любляна. Дакле ће збиля чиновници учити езикъ оногъ народа, съ коимъ по дужности посла имаю. У Любляни е отворена школа за словенски езикъ; одма у почетку пошло е у ню до 30 чиновника. Господа Бит. Лесаръ (катихетъ реалке) и Андр. Припротникъ (норм. школе) предаю ту науку у дворани седнице магистратскогъ здания. Тимъ е учинѣнъ почетакъ; гг. чиновници увидиће, да се може словенски службовати кад се словенски зна. Оће л' Марбургъ и цель следовати овомъ примеру?

СТРАНЕ ЗЕМЉЕ.

Италия.

Италиянска е влада заключила, да сва войска редомъ има участвовати у рату противъ побунѣнички чета, нека тимъ начиномъ имаю прилике извештити се у вођеню малога рата. Исто тако веле за сѣверно-италиянску младежъ, коя се жели спремити за велику народну битку, коіомъ да се дело независности крунише, — да се и они на югу у маршовима и маневрима упражнява. Геновецки Карабини и Єри подъ предводительствомъ Менотие понудили су се ратномъ министру за походъ на юг, то исто намераваю и други добровољнички батальиони. Геновезки батальионъ, што га е пре предводио Нини Биксио, састои се изъ сами изображени млади люди одъ имућне породице; и Гарибалдиевъ зетъ, Канцисъ, мужъ Терезите, у овомъ е батальиону. По некимъ известияма изъ Рима, затворенъ е арамбаша Центрило на заповесть Гоіона, такође се гласа, да е Гоіонъ дао отети 400 комада униформе и 100,000 комада фишека, што е за бурбонистичне чете било одређено. Далѣ се явля, да е Француска збиля наумила и на води и на суву опрети се айдукованю. Говори се, да ће краль донети у Неаполь амнестию, подъ коіомъ се разумеваю скоро све особе, што су у бурбонистичной завери учествовале, далѣ да ће донети неке наредбе, по коима они, кои радити желе, имаю прилике добре заслуге стећи; овамо спада концесия за неаполитанске желѣзнице, исто тако распис велики послова на пристаништама, грађенъ лађи и т. д.

За време свога бавлѣня у Кремоньи изговорио е Гарибалди ђачкой депутации ове речи:

Младежь нека се не предае пороцима, єръ порокъ е болесть душе. Младежь треба да се стара да што научи, єръ човекъ, кои ние ништа учио, ние больи одъ маймуна. Онай, кои многа знаня стече, найближи е творцу, одъ когъ душу свою има. Наука нека се насланя на валяно морално воспитанѣ, на томе треба да се зида друштвена зграда, Држите л' што на честь? Честь се придобия само врлиномъ и изображенѣмъ. Народи као и поедини люди, биваю поругани и подярмлѣни, кад су слаби. Сносите слабости други люди. Старайте се да знанѣ стечете, єръ знаня су лебацъ и независность; мени су знаня у странимъ земляма помогла, те нисамь трпио оскудице. Гледайте да што научите; оскудица у знаню крива е, што не постасмо една фамилия. Да е Италия имала болѣгъ воспитателя, то би она већъ одавно знала, да ние зидъ едне вароши, илити ограда едне баште, но да су Алпи и пространо море биле нѣзине границе, на би тако све стресла са себе, чиме е окаляше. —

Клиръ лечански послао е папи адресу, у коіой га моли, нека се одрече свое власти.

Посланици Маки и Марлиани предали су овдашнѣмъ (туринскомъ) енглескомъ конзулу Хидзону одъ 35,000 лица подписану на енглески парламентъ управлѣну петицию у томъ обзиру, да войска што пре изъ Рима изиђе. — У Фоции заключила е една комисия, да се подъ председништвомъ префекта пошлѣ захвалница лорду Палмерстону за нѣгову изяву на користь Италие у парламенту, съ молбомъ, да сучува ова чуства приятельства и саучастия за народъ, кои е за сваку жртву спреман, да до подпуне свое независности дође.

По гласовима изъ Рима потврђуе се, да е генералъ Гоіоъ арамбашу Центрила дао затворити; осимъ тога дао е отети 100,000 фишека и 400 мундира, што е за айдуке било спремлѣно.

Гарибалди е недавно у палати Чаироли у Павии са едно 50 гостию био на обѣду. За столомъ предложи, да наздрави здравицу мученицима Италие. Домаћица е седила поредъ нѣга. Она е удовица и имала е петъ синова, кое е, кадъ оно талиянски ратъ букну, све као своевольнике у битку послала. Троица одъ ньи падну у бою. Четврти буде ранѣнъ у главу, те е вечити богаль. Пети, еданъ одъ найречитии чланова талиянскогъ парламента, допао е рана по прсима и по ногама, тако да садъ мора ићи о штакама, нити се може служити левомъ рукомъ. Кадъ Гарибалди теде наздравити, ние се заръ сетио, ко е узъ нѣга, на еданпутъ окренувши се спази госпу бледу, у сузама. Генералъ тужно уздане, довати руку тужне матере принесе е къ уснама, те остави дворану, немогавши бола савладати.

Турска.

Да се овде догађаи у Црной Гори и на грчкой граници позорно прате, не треба споминяти. Овдашньой е преси одъ стране порте забранѣна свака расправа о тамошньимъ одношаима. Ограничени смо на оно мало званични вести, кое особито онай догађай кодъ Крмнице описую као нечувенъ вандализамъ, кои су баяги Црногорци спрамъ свое християнске браће показали. Мусулмани су у Скадру къ срцу примили несрећу становника Шестане, и дали имъ новаца и друге помоћи. — Изъ Епира и Тесалие стижу такође обеспокояваући гласови. У Лариси е Халилъ бей скупио гомилу скитница под свой барякъ, кои су одређени противъ Црне Горе, међутимъ у оной околини по своіой вольи убияю и плячкаю. Съ друге стране познати генералъ Гривасъ (когъ е Фуадъ 1854. код Калабаке побио) подиже Грке на буну.

Грчка.

О догађаима у Науплии пишу „Об. Аугсб. нов.“ кое као што се зна владу краля Отона бране, ово:

Подполковникъ Артемис Мишу управио е писмо на посланике велики сила, у комъ се тужи, да командуюћи генералъ кралѣвске войске, Ханъ, не да фамилияма у Науплии излазити изъ вароши. Овай наведенъ фактъ бияше лажъ. Влада е инак држала, да іой треба опремити званично писмо генералу Хану тогъ садржая, да влада никадъ ние намеравала, да заблуђеномъ жительству у нѣговомъ намишлѣномъ бегству из Науплие мође какве препоне на путъ. Уедно добие генералъ Ханъ налогъ, да овай званични дописъ оправи како год у Науплию. То оставе безъ успеха и безъ одговора. Сутра данъ пошлѣ генералъ Ханъ Артемису Мишу протестацию, да не онъ (генералъ) не да фамилияма изъ землѣ бежати, но да то чини онъ (Артемисъ) и нѣгови другари у Науплии. И на то не би одговора! Друга протестация од стране генерала Хана оста такође безъ успеха. Найпосле се онъ обрати с истомъ протестациомъ на француского вицеконзула, кои да е побунѣницима саобшти; опетъ нема ресултата! Текъ иза тога одоше француске и енглеске лађе, а команданти су имали налогъ, да с вођама уговараю поради себе фамилия. И ово све ние имало успѣха. Мало касниз изиђе овай телеграмъ изъ Аргоса: „Судацъ Карапаулос, супруга сенатора Антоно улоса, Гергиосъ Ятросъ (врло богатъ спаия) изишли су око 5 сати у вече изъ Науплие, почемъ су коловођама морали платити шест иляда драхми. Прави (судацъ) казуе, да бунтовници никомъ, кои платити не може, не даду излазити. Заказанъ е новъ наметъ, али е одложенъ до времена, док не оду стране лађе. Текъ што ове одоше: дай плаћай! Кои плате, могу одлазити. Конзулъ француски, неки Гркъ, оставио е варошъ, али се морао вратити, да служи као посредственикъ. Забицанос и Франкносъ, кои се нису брояли у амнестию, уваћени су, єръ хтедоше моремъ побећи, и у тавницу бачени.

Књижевность.

Нови Садъ 14. апр. Данасъ намъ дође до руку „Путникъ,“ листъ за умну и душевну забаву, изданъ трошкомъ Игнята Фукса, овдашнѣгъ књижара. — Дѣло е на лепой артии са две слике „Скупштина слепаца“ и „Душанъ србска слава“ у формату „Данице“ издано, има три табака, стр. 44; (стае на годину [12 свески] 5 фор., поедина пакъ свеска стае 60 нов. и то путемъ предплате). Ово е дѣло намѣнѣно „изображеню и облагороћеню дечиегъ ума и срца и подизаню народногъ чувства и поноса.“ Као што се изъ прве свеске види, главни су радини „Путника“ гг. Яковъ Игнятовић и Ђорђе Райковић, обоица на полю књижевности са своих умотворина довољно познати. По избору предмета и по садржаю свомъ „Путникъ“ е достоянъ, да се кодъ читаюће србске публике топло препоручи.

У штампарии г. Николе Стефановића у Београду штампа се прва књига мои песама, под насловомъ: „*Србобранка*“ Песме су лирскогъ и епоскотъ вида. У последньима опевани су славни боеви изъ последнѣгъ доба, као битке на Србобрану (Сентомашу 1848) бой на Темерину, Грахову и Граховцу. О вредности саме поезие нити што умем — нити е мое говорити, научна критика изреći ће доцние сигурно праведанъ суд свой, а ко е пратио мое песмарство у Даници и Седмици, моћи ће га у нешто познавати. Пуштаюћи у свет ову књигу, мислимъ, да одужуемъ мали дуг мой према народу србскомъ, а то съ тимъ радие чинимъ, што у едно испунявамъ давнашню желю мои приятеля.

Књига ће у другой половини мая готова бити. Штампаће се на врло лепой артии у сяйномъ изданю, износиће 8—10 штампани табака. Стаяће за предплатнике у Србии 10 гр. чар. а у Аустрии 1 фор. у банк. Новци се напредъ полажу, имена

и новци нека се пошлю штампарии Н. Стефановића у Београду, или коме е удесние, мени самоме.

Ко воле песмарство и ко жели ову књигу имати, нека се изволи што пре явити, да би се могло знати колико ће се комада штампати, а штампаће се само толико, колико буде предплатника. Доцние се књига неће моћи добити. Скупитељи добияю дванайсту књигу или новце на ню.

У Београду 6. априла 1862.

Ст. Владиславъ Каћански.

Найновие вести

Мостаръ, 11. априла. Прекюче су Херцеговци и Црногорци место Глува напали, кое е сатъ одъ Билека далеко, одатле 3000 оваца, 108 волова и крава отерали и неколико люди убили; а кадъ се турска войска приближила, натрагъ повукли.

— По найновиимъ гласовима, кое званични листъ енглески доноси, посѣтиће царъ Наполеонъ съ царицомъ Лондонъ, бавиће се тамо више дана и често ће излогъ походити.

— Гласъ о савезу између Турске, Енглеске и Аустрие држе у Цариграду за неистинитъ, и сасвимъ га поричу.

У државномъ министарству предложено е да се све парнице штампе, кое се осниваю на политичнимъ преступима, путемъ милости укину, а већъ осуђене особе да се амнестираю. Надежда е, да ће Н. Велич. овай предлогъ примити.

У Паризу се яко говори, да е заключена алиянция између Француске, Русие и Пруске. Ближа нѣзина определеня и уговори нису іошъ доњко познати.

Приватни листови являю изъ Петрограда, да е онде министарско вѣће примило два предлога министра унутрашньи послова; еданъ се тиче што скориега рѣшеня поданичкога питаня, а други говори, да се сазове земальско заступништво. Вѣћанѣ оба ова предмета одгоћено е ради ускрсних светаца.

У пређашнѣм листу явлено е, да е битка код Дуге између Црногораца и Турака одвећъ жестока била; да су Турци ту потучени, и да се услѣдъ тога пораза Дервиш-паша у Крстацъ повукао. Данасъ неке талиянске, а и „Позоръ“ явля, да е ту Црногорце предводио Вукотићъ, и да су Турци два табора и савъ пртлягъ изгубили.

Са херцеговачке границе являю 6. о. м., да се свуда показуе покретъ противъ Турака, нарочито међу хришћанима у кадилуку Любишкомъ (поредъ Мостара). Неколико села неће да плаћаю данакъ и да даю конѣ у войску. Турци ихъ хтедоше нагонити силомъ. Кадъ дођоше, хришћани на еден мигъ дотрчаше са свию страна, те отераше Турке. Люоишки мудиръ са 40 момака дође истимъ посломъ у село Вашаровићъ, али хришћани оружани поручише му, да ће оружѣ употребити, ако би Турци што покушали. Мудиръ мораде празанъ натрагъ, али е претио, да ће доћи са войскомъ у село.

— У министарству трговине световаће се скоримъ о грађеню гвозденога пута одъ Темишвара до Земуна.

Приполано. *)

Изъ *Митровице*. У „Србобрану“, у брою 8. и 9. изъ Митровице изашао е еданъ дописъ, у комъ се явля, како е кодъ насъ светосавка слава ове године проведена, на кои дописъ одма и одговоръ слѣдова; пакъ будући, да се нарочито у 14. брою Г. Б. у занешености своіой дотле заборавио, да не само оно, што смо ми сви, добро чули и разумели, трудисе опровргни, него и нашу обштину, и поедине наше саграђане дира и вређа, и све насъ као за нашу обшту стварь небрежльиве, и ладне по свету разноси: то смо принуђени ово у нашу одбрану написати:

Што се прво парохиалногъ дома тиче ми смо се до душе пре неколико година о томъ советовали, и многи смо се, као и онай саграђанинъ нашъ, кога Г. Прота споминѣ, да е на ту цѣлъ 50,000 циглѣ обећао у томъ сагласили, да тай парохиални домъ, ако силе наше непревазиће, подигнемо; али кадъ намъ е планъ поднешенъ и кадъ смо се уверили, да би то зданіе млого више стало, нежели што би ми ако неби поединомъ нашемъ саграађнину тиме хтели на теретъ пасти, у станю били чинити, онда іоштъ нисмо духомъ клонули били, и били смо готови на ту цѣль две куће, кое су башъ онда продавале се, купити, и ове као парохиалне домове употребити, али се нашемъ Г. Проти ово ніе допало, почемъ е онъ хтео да све — обиталиште за себе, неку бібліотеку, школу и учительске квартире, — подъ еданъ кровъ метне, и да ово здание као нека кошница буде, у коіой би г. прота као Матица у ньой, не само са нашимъ црквенимъ, него и са нашимъ обштинскимъ добромъ располагати мого! —

Што се другогъ вопроса тиче, да су црквени новци подъ у правомъ г. проте стечени и сачувани, та стварь овако стои: кадъ се пре више година, и пре нежели што ће г. прота изъ Шида к нами доћи, торонъ на нашой цркви подићи имао, онда се у нашой каси ни крайцара ние нашло, и ми смо за кратко време одъ добровольни прилога (макаръ да насъ г. прота, као хрђаве приложнике по свету разноси), толико скупили, да смо цркву нашу украсили, да се данасъ ньоме дойста поносити можемо. Далѣ смо заключили, да у напредакъ за велико звоноглашение ф 20. за среднѣ ф 10. а за найманѣ ф 5. а. вр. плаћамо, и да се столови црквени, по већой цени нежели до садъ плаћаю и одъ ови последньи неки су и по ф 200. а. в. наплаћивани. Где се дакле овако драговольно и богато прилаже, и прилагало, ту е наравно, да е фондъ нашъ тако нарастио да смо се на скоро не само дуга опростити могли, него да данасъ у томъ фонду преко ф 12.000 имамо. — Шта е г. прота при подизаню овога фонда принео, нами е непознато, само знамо, да тиме, — што на захтеванѣ овдашнѣгъ грађанина П. П. дозволио ние, да се у ново гроблѣ сарани, за кое би покойни цело ово ново гроблѣ лепо обградио, са чела, са подигнутимъ зидомъ и великомъ капиомъ украсио, и изнутра са подигнутомъ капеломъ увеличао, кое би покойника више хиляда стало, а ктоме іоште ако му се жеља изпуни, да ће школу и цркву са 1000 фвр. обдарити; — да е обштину и цркву нашу „яко“ оштетио, и да е онъ и пре и садъ готовъ, да се тай новацъ на зиданѣ парохиалногъ дома и на све друго у потребити може, али само на школу не. —

Нама се треће пребацуе, и за примѣръ наводи, како и наипростие обштине, средствомъ равномѣрногъ прилога школе подигоше, а ми и учителя морамо изъ црквене касе да плаћамо. — На то одговарамо, да ми до данасъ цркву одъ школе нисмо делили и да смо прилажући на цркву, свагда и школу предъ очима имали, пакъ садъ кадъ е Богъ дао, те намъ е црква у добромъ станю, зашто би ми, уда аюћи — у ова тешка времена — порезъ, у пропашћивали себе кадъ намъ новци безъ свакогъ опредѣления (ербо кажемо, да смо одъ зиданя парохианогъ дома са свимъ одустали) у каси леже. Ко е до данасъ нашу цркву издржавао и у крашавао тай ће и одъ садъ.

Четврто намъ се и то пребацуе, како слабо биръ г. проте плаћамо, и ово е може бити една истина, кою е г. прота, у свомъ одговору, казао; али г. прота нека све свое поступке прама насъ добро прорачуни паће, наћи, да ние чудо што смо тако ладни прама нѣга.

Али 5. Г. прота вели да е ово само десети део обштине и то онай, кои кроме и кафане посѣштава, и съ ньиме ние задоволянъ, а деветъ делова обштине да су на нѣговой страни и да га ови сви слушаю и почитую. Да ми долазимо у кафане то е истина, ербо смо трговци и занатлие кои у кафанама или свои послова имамо или се скуплямо, да овде у дружевномъ разговору, одъ доћаћи брига и терета мало се разведримо: али да ми нисмо десети део обштине, кои овако мислимо, него да смо цела обштина (изузимаюћи 2. 3 човека, кои су само куколь у шеници,) о томъ ће г. прота скоро имати прилику уверити се.

Неколико чланова обштине Митровачке.*)

*) Съ поуздане стране уверени, да су ови неколико чланова главни у обштини Митровачкой, и да се ствари тако имаю, као што они казую, морално убеђени обелоданюемо, ма и мало касно, овай дописъ, искрено желећи, да се свако неспоразумлѣнѣ, ако се оно зачело, између тамошнѣгъ првосвештеника и обштинскихъ чланова, одма у зачетку угуши. Обштина е митровачка една одъ знатниихъ нашихъ обштина; о родолюбию и пожртвованю нѣномъ за народни напредакъ нико се до данасъ ние сумняо. Али родолюбие само у слоги може се оживотворити и добре плоде носити. У.

Бечка берза од 5. априла.

Дукати	6 26
Металици 5. проц.	70 30
Нар. заим 5. проц.	84 25
Акцие кред. завода	214 80
„ нар. банке	841 —
Сребро	132 —

Лутрия

Будимска: вучена 9. априла римскогъ.
14. 10. 79. 89. 33.
Темишварска: вучена 12. априла по рим.
41. 48. 26. 14. 43.

СТАНѢ ВОДЕ.

Вода опада. —

ОГЛАСИ.

Бр. 742.

ПОЗИВЪ.

за Давида Стефановића, коега се место пребиваня незна.

Одъ Суда слоб: краль: вароши Новогъ Сада позивасе Давидъ Стефановићъ кои одъ више година одсуствуе а незна се где е, поводомъ подигнуте противъ нѣга тужбе Давида Грубера подъ пр. ез: 27. марта 1862. бр. 742 судъ: збогъ дуга од 378 ф. а. вр. да се за 30 дана, рачунаюћи од дана кадъ се овай едиктъ први путъ обявио, кодъ суда овога или лично прияви, или заступника каквогъ назначи, иначе ће судъ за нѣга и на нѣгову опасностъ заступника наименовати.

Грађански судъ у Новомъ Саду 8. априла 1862.

за судца
Стояновићъ.

21—2—3

Бр. 433

ОБЯВА.

Одъ стране суда Магистратуалног Ново Садскогъ овимъ се обзнанюе, да е поравнителни поступакъ (Vergleichs-Verhandlung) надъ иманѣмъ овдашнѣгъ трговца Павла М. Михайловићъ по смислу §. 27. IV. Art: заключке високогъ земальскогъ судие у поступакъ стецишни (Concurs) преображенъ, и да рокъ прияве на данъ 26. 27. и 28. мая 1862 опредѣленъ с' томъ опоменомъ, да сви повѣрительи своя потраживана до времена тогъ приявити имаю, ерь после овогъ рока допринесене прияве неће се у призрение узети.

За привременогъ старателя поставля се г. Гавра Барако а за заступника г. Адв. Јованъ Петровићъ.

У Новомъ Саду 8. априла 1862.

за судца
Стояновићъ.

22(—2—3)

Бр. 105.

ОБЯВА.

Одъ стране обштества меленачкогъ обявлюе се, да е место обштинскогъ медецине лѣкара упразнѣно, с' коим е годишня плата одъ 600 фор, у место обиталишта 150 ф а. вр,, едно посѣћиванѣ имућни болни жителя са 30 кр. а. в., — безплатно олтованѣ богиня, посѣћиванѣ и преписиванѣ лекова сиротимъ жительма и издаванѣ мртвачки цедуля обвезано.

Компетенти, овогъ медецине лѣкарскогъ места ради, имаю свое добро и валяно инштруирате молбенице, на кое место Србинъ се потражуе, или баръ са писменимъ доказателствомъ добро знаюћегъ србскогъ езика и одъ прочи нация може бити, до 10. мая т: г: (н: р:) овомѣстном обштеству поднети.

Одъ обштества меленачкогъ дне 11. априла 1862.

С. Мишковићъ
мѣст. бировъ

(19—3—3)

Бр. 106.

ОБЯВА.

Одъ стране обштества меленачкогъ обявлюе се, да е место обштинске бабице упразнѣно, с' коимъ е годишня плата одъ 200 фор. а. вр. обвезано.

Желателнице овогъ места ради, имаю свое добро и валя о инштруирате молбенице са доказателствомъ добро знаюћегъ србскогъ езика до 11. мая (н: р:) 1862. овомѣстномъ обштеству поднети.

Одъ обштества меленачкогъ дне 11. априла 1862.

С. Мишковићъ
мѣст. бировъ.

(20—3—3)

Одговорни уредникъ и издаватель Петаръ Нинковић.

Епископска печатня.